

חשבון הצדק האינסופי

ארונדטי רוי

שבת, 29 בספטמבר 2001

בעקבות התקפות ההתאבדות חסרות המצפון על הפנטגון ועל מרכז הסחר העולמי ב-11 בספטמבר, אמר שדרן חדשות אמריקני: "רק לעתים נדירות באים לידי ביטוי הטוב והרע בצורה כה ברורה כמו ביום שלישי שעבר. אנשים שאיננו מכירים טבח אנשים שאנחנו מכירים. והם עשו זאת בצהלה רוויה בבוז". ואז הוא נשבר ופרץ בבכי.

והנה הבעיה: אמריקה נמצאת במלחמה נגד אנשים שאינה מכירה, מאחר שאין הם מרבים להופיע בטלוויזיה. לפני שזיהתה כמו שצריך את אויבה, או אפילו התחילה להבין את אופיו, נחפזה ממשלת ארצות הברית לארגן, בפרץ נמהר ומביך של פרסומת ורטוריקה, "קואליציה בינלאומית נגד הטרור", גייסה את הצבא, את חיל האוויר, את הצי ואת אמצעי התקשורת שלה, ורתמה אותם לרעיון המלחמה.

הבעיה היא שברגע שאמריקה יוצאת למלחמה, היא אינה יכולה לחזור הביתה בלי להילחם. אם לא תמצא את אויבה, למען האנשים הזועמים מבית, היא תהיה חייבת להמציא לעצמה אויב. ברגע שהמלחמה תתחיל, היא תצבור תנופה, היגיון והצדקה משלה, ולא יהיה ברור עוד לשם מה יצאו אליה מלכתחילה.

אנחנו עדים כאן למחזה ראוות, שבו המדינה החזקה בעולם מנסה להיאחז — מתוך רפלקס, בחמת זעם — ביצר ישן כדי להילחם במלחמה מסוג חדש. כשמדובר בהגנה על עצמה, אוניות המלחמה, טילי השיוט ומטוסי ה-F-16 היעילים של אמריקה נראים פתאום מיושנים ומסורבלים. כגורם הרתעה, ארסנל פצצות האטום של ארצות הברית שווה כקליפת השום. סכינים יפניות, אולרים וזעם קר הם כלי הנשק שבאמצעותם תתנהלנה המלחמות של המאה החדשה. הכעס הוא פורץ

* רוי (Arundhati Roy) היא כותבת ואקטיביסטית החיה בהודו. המסה התפרסמה לראשונה תחת הכותרת "The Algebra of Infinite Justice" ב-Gurdian; 29.10.2002. תרגמה מאנגלית איה ברזיר.

המנעולים. הוא חומק דרך המכס בלי שמישהו יבחין בו. הוא אינו מתגלה בבדיקות המטען.

במי אמריקה נלחמת? ב-20 בספטמבר אמר ה-FBI, כי יש לו ספקות באשר לזהותם של כמה מן החוטפים. באותו יום אמר הנשיא ג'ורג' וו. בוש, "אנחנו יודעים בדיוק מי האנשים האלה ואילו ממשלות תומכות בהם". נראה כאילו הנשיא יודע משהו שה-FBI והציבור האמריקני אינם יודעים.

בנאומו לפני הקונגרס האמריקני ב-20 בספטמבר, כינה הנשיא בוש את אויביה של אמריקה בשם "אויבי החירות". "האמריקנים שואלים, 'מדוע הם שונאים אותנו?' אמר. "הם שונאים את חירויותינו — את חופש הדת שלנו, את חופש הדיבור שלנו, את חירותנו להצביע ולהתכנס ולא להסכים זה עם זה". האנשים נדרשים כאן לקבל כדברי אלוהים חיים שני דברים. ראשית, עליהם להניח כי "האויב" הוא מי שממשלת ארצות הברית קובעת שהוא האויב, הגם שאין לה עדות מוצקה כלשהי לאישוש הטענה הזו. ושנית, הם נדרשים להניח כי מניעיו של "האויב" הם כפי שממשלת ארצות הברית קובעת, וגם לכך אין תימוכין כלשהם. מטעמים אסטרטגיים, צבאיים וכלכליים, ממשלת ארצות הברית חייבת לשכנע את הציבור שלה כי ההתקפה היא על אורח החיים האמריקני ועל המחויבות האמריקנית לחופש ולדמוקרטיה. באווירה הנוכחית של אבל, עלבון וכעס, זהו רעיון קל למכירה. אולם, אם אמנם כך היה, סביר היה לתהות מדוע סמלי שלטונה הכלכלי והצבאי של אמריקה — מרכז הסחר העולמי והפנטגון — נבחרו כמטרות להתקפות. מדוע לא הותקף פסל החירות? הייתכן ששורשו העיקרי של הכעס הנורא שהוביל להתקפות נעוץ לא בחירות ובדמוקרטיה האמריקניות, אלא ברקורד המחויבות של ממשלת ארצות הברית ובתמיכתה בדברים ההפוכים בדיוק — טרור צבאי וכלכלי, התקוממות, דיקטטורה צבאית, קנאות דתית ורצח עם בל ישוער (מחוץ לאמריקה)? מן הסתם, קשה לאמריקנים רגילים, שזה עתה טעמו את טעם השכול, לשאת את עיניהם מלאות הדמעות אל העולם ולהתמודד עם מה שנראה להם כאדישות. זו איננה אדישות. זהו רק סימן לבאות. העדר הפתעה. זוהי החוכמה המיוגעת שבידיעה שהגלגל תמיד חוזר בסופו של דבר. העם האמריקני חייב לדעת שלא הוא, אלא המדיניות של ממשלתו היא השנואה כל כך. הוא לא יכול בשום אופן לפקפק בכך שבניו, המוסיקאים הבלתי רגילים שלו, שחקניו הידועים, סופריו, הספורטאים המדהימים והקולנוע שלו רצויים בכל מקום. כולנו התרגשנו מאומץ הלב ומהרצון הטוב שהפגינו

כבאים, עובדי כוחות ההצלה ופקידים מן השורה בימים שחלפו מאז ההתקפות.

אבלה של אמריקה על מה שקרה היה עצום ופומבי עד אימה. יהיה זה גרוטסקי לצפות מאמריקה שתכיל את סבלה ותווסתו. אולם חבל יהיה, אם במקום לנצל את ההזדמנות כדי לנסות ולהבין מדוע קרה 11 בספטמבר, ינצלו אותו האמריקנים כהזדמנות לחמוס את צער העולם כולו כדי להתאבל ולהיפרע רק על צערם שלהם. שכן אז מוטל יהיה עלינו – על השאר – לשאול את השאלות הקשות ולהגיד את הדברים הקשים. ועל מאמצינו, על העיתוי הגרוע שלנו, ישנאו אותנו, יתעלמו מאתנו ואולי בסופו של דבר ישתיקו אותנו.

העולם כנראה אף פעם לא ידע מה הניע חוטפים מסוימים להטיס את המטוסים אל תוך אותם בניינים אמריקניים מסוימים. הם לא עשו זאת למען התהילה. הם לא השאירו מאחוריהם מכתבי התאבדות או מסרים פוליטיים; שום ארגון לא נטל אחריות להתקפותיהם. כל שאנחנו יודעים הוא שאמונתם במה שעשו גברה על יצר הקיום האנושי הטבעי, או על כל שאיפה שיזכרו אותם. זה כמעט כאילו לא היו מסוגלים לשכך את עוצמת זעמם ולתרגמו למשהו פחות ממה שעשו. ומה שעשו הותיר חור בעולם כפי שהכרנו אותו. בהעדר מידע, פוליטיקאים, פרשנים פוליטיים וכותבים (כמוני) מלבישים על המעשה את הפוליטיקה ואת הפרשנויות שלהם עצמם. ההרור זה, ניתוח זה של האווירה הפוליטית שבה התחוללו ההתקפות, הוא ללא ספק דבר טוב.

אבל המלחמה בפתח. מה שנותר לומר, חייבים לומר במהרה. לפני שאמריקה תתייצב בראש "הקואליציה הבינלאומית נגד הטרור", לפני שתזמין (ותאלץ) מדינות להשתתף השתתפות פעילה בשליחותה האלוהית כמעט – שנקראה "מבצע צדק אינסופי" עד שמישהו הפנה את תשומת הלב לכך שזה עשוי להתפרש כעלבון בעיני מוסלמים, המאמינים כי רק אללה מופקד על עשיית צדק אינסופי, ושמה שונה ל"מבצע חירות נצח" – מן הראוי להבהיר כמה דברים קטנים. לדוגמה, "צדק אינסופי"/"חירות נצח" למי? האם זוהי מלחמתה של אמריקה נגד טרור באמריקה או נגד הטרור בכלל? על מה נוקמים כאן בדיוק? האם על אובדנם הטרגי של 7,000¹ חיים כמעט, על החרבתם של חמישה מיליון רגל מרובעים של שטח משרדים במנהטן, על הריסתו של אגף בפנטגון, על

¹ הערת המערכת: היום ידוע שבהתקפות ה־11 בספטמבר נהרגו כ־3,000 בני אדם.

אובדן של כמה מאות אלפי מקומות עבודה, על פשיטת הרגל של אי אלו חברות תעופה ועל הירידות בבורסה הניו-יורקית? או שמא מדובר ביותר מזה? ב-1996 נשאלה מדליין אולברייט, אז שרת החוץ של אמריקה, ברשת טלוויזיה ארצית, מה היא מרגישה בקשר לעובדה ש-500,000 ילדים עיראקים מתו כתוצאה מן הסנקציות הכלכליות של ארצות הברית. היא השיבה שזוהי "החלטה קשה מאוד", אבל מנגד, בהתחשב בנסיבות, "אנחנו סבורים כי המחיר כדאי". אולברייט לא פוטרה מתפקידה בעקבות דבריה. היא המשיכה לנסוע בעולם ולייצג את השקפותיה ואת שאיפותיה של ממשלת ארצות הברית. ומה שחשוב יותר, הסנקציות נגד עיראק נותרו בעינן. ילדים ממשיכים למות.

אז זהו זה. ההבחנה העמומה בין ציוויליזציה לאכזריות, בין "טבח של חפים מפשע" או, אם תרצו, "עימות בין ציוויליזציות" לבין "נזק משני". ההתפלפלויות והחשבון הבררני של צדק אינסופי. כמה עיראקים מתים צריך כדי להפוך את העולם למקום טוב יותר? כמה אפגנים מתים על כל אמריקני מת? כמה נשים וילדים מתים על כל גבר מת? כמה מוג'הדין מתים על כל בנקאי השקעות מת? לנגד עינינו המהופנטות, מתגולל לו "מבצע חירות נצח" על מסכי הטלוויזיה בעולם כולו. קואליציה של מעצמות-העל העולמיות מכתרת את אפגניסטאן, אחת הארצות העניות, ההרוסות ושסועות המלחמה ביותר בעולם, שממשלת הטאליבאן המושלת בה העניקה מחסה לאוסמה בן לאדן, האיש שנחשב אחראי להתקפות 11 בספטמבר.

הדבר היחיד שיכול להיחשב כבעל ערך משני באפגניסטאן הוא אזרחיה (בהם, חצי מיליון ילדים בעלי מום). ישנם דיווחים על ריצות מקרטעות מבוהלות המתרחשות כל אימת שגפיים מלאכותיים מוצנחים לתוך כפרים נידחים, חסרי גישה. כלכלת אפגניסטאן שרויה בתוהו ובוהו. למעשה, הבעיה הניצבת בפני צבא כובש היא שאין לאפגניסטאן קואורדינטות מקובלות או שילוט מקובל, שבאמצעותם אפשר להכין מפה צבאית — אין לה ערים גדולות, כבישים ראשיים, מתחמים תעשייתיים או מפעלים לטיהור מים. משקים חקלאיים הפכו לקברי אחים. אזורי הכפר זורעים בשדות מוקשים — עשרה מיליון לפי ההערכה האחרונה. כדי להכניס לשם את חייליו, יהיה על הצבא האמריקני לפנות קודם כל את המוקשים ולסלול שם כבישים.

בחשש מפני התקפה אמריקנית, נמלטו מיליון אזרחים מבתיהם והגיעו לגבול בין פקיסטאן לאפגניסטאן. האו"ם מעריך כי שמונה מיליון אזרחים אפגנים זקוקים לסיוע חירום. בשעה שהאספקה אוזלת

— סוכנויות מזון וסיוע נתבקשו לעזוב — מדווח ה-BBC על תחילתו של אחד האסונות ההומניטריים הנוראים ביותר שידעה העת האחרונה. תנו דעתכם לצדק האינסופי של המאה החדשה. אזרחים גוועים ברעב בזמן שהם מחכים להיהרג.

באמריקה נשמעים דיבורים קשוחים הקוראים "להפציץ את אפגניסטאן בחזרה לתקופת האבן". יש לי חדשות בשבילכם, אפגניסטאן כבר נמצאת שם. ואם יש בכך נחמה כלשהי, אמריקה סייעה לא מעט להביאה לשם. העם האמריקני אולי לא ממש יודע היכן בדיוק נמצאת אפגניסטאן (אנחנו שומעים דיווחים על כך שהמפות של המדינה הזאת מבוקשות מאוד), אבל ממשלת ארצות הברית ואפגניסטאן הן חברות ותיקות.

ב-1979, אחרי הפלישה הסובייטית לאפגניסטאן, פתחו ה-CIA והמודיעין הפקיסטאני (ISI) במבצע החשאי הגדול ביותר בתולדות ה-CIA. המטרה שלהם היתה לרתום את ההתנגדות האפגנית הנמרצת לסובייטים ולהרחיבה לכלל מלחמת קודש, ג'יהאד איסלאמי, שנועד לקומם את המדינות המוסלמיות בברית המועצות נגד המשטר הקומוניסטי ולהביא בסופו של דבר לערעור יציבותו. כשהחלה המלחמה, היא אמורה היתה להיות וייטנאם של ברית המועצות. בסופו של דבר, היא היתה הרבה יותר מזה. במשך השנים, מימן וגייס ה-CIA באמצעות ה-ISI כמעט 100,000 מוג'הדין קיצונים מ-40 מדינות מוסלמיות כדי שיילחמו כמיופי-הכוח של אמריקה. המוג'הדין מן השורה לא היו מודעים לכך שהם מנהלים למעשה את הג'יהאד שלהם בשם הדוד סם (למרבה האירוניה, באותה מידה ארצות הברית עצמה לא היתה מודעת לכך שהיא מממנת את המלחמה העתידית נגדה). ב-1989, לאחר עשר שנים של מלחמה אכזרית שהקיזה את דמם, נסוגו הרוסים והותירו מאחוריהם ציוויליזציה בהריסות.

מלחמת האזרחים המשיכה להשתולל באפגניסטאן. הג'יהאד התפשט לצ'צ'ניה, לקוסובו ובסופו של דבר לקשמיר. ה-CIA המשיך להזרים כסף וציוד צבאי, אבל ההוצאות הכלליות גברו והיה צורך בעוד כסף. המוג'הדין הורו לאיכרים לגדל אופיום כ"מס מהפכני". ה-ISI הקים מאות מעבדות הרואין בכל רחבי אפגניסטאן. בתוך שנתיים מאז הגיע לשם ה-CIA, הפך אזור הגבול הפקיסטאני-אפגני ליצרן ההרואין הגדול ביותר בעולם, ולספק ההרואין הגדול ביותר של רחובות אמריקה. הרווחים השנתיים, שהוערכו בין 100 מיליארד ל-200 מיליארד דולר, הושקעו מחדש באימון לוחמים ובחימושם.

ב-1995, הטליבאן — בשעתו כת שולית של פונדמנטליסטים קשוחים ומסוכנים — פילס את דרכו אל השלטון באפגניסטאן. הוא מומן בידי ה-ISI, שותפו הוותיק של ה-CIA, ונהנה מתמיכתן של מפלגות רבות בפקיסטאן. הטליבאן השליט משטר של טרור. קורבנותיו הראשונים היו בני עמו שלו, בעיקר נשים. הוא סגר את בתי הספר לבנות, פיטר נשים ממשורות ממשלתיות וכפה את חוקי השריעה, שלפיהם נשים הנחשבות ל"בלתי מוסריות" נסקלות למוות ואלמנות המואשמות בניאוף נקברות בעודן בחיים. בהתחשב במאזנה של ממשלת הטליבאן בנושא זכויות האדם, לא סביר שאפשרות המלחמה או האיום על חיי אזרחיה יפחידו אותה או יסיטו אותה מדרכה בצורה כלשהי.

אחרי כל מה שקרה, כלום יש משהו אירוני יותר מאשר רוסיה ואמריקה המשלכות ידיים במטרה להרוס מחדש את אפגניסטאן? השאלה היא אם אפשר להרוס הרס. הטלת פצצות נוספות על אפגניסטאן רק תערבל את עיי החורבות, תערבב כמה קברים ישנים ותפריע למנוחת המתים.

נופה השומם של אפגניסטאן היה לבית הקברות של הקומוניזם הסובייטי ולמקפצה לעולם חד-קוטבי בשליטת אמריקה. הוא פינה את המקום לניאור-קפיטליזם ולגלובליזציה התאגידית, אף הם בשליטת אמריקה. ועכשיו אפגניסטאן מוכנה להפוך לבית הקברות של החיילים הלא-סבירים, אשר לחמו את מלחמתה של אמריקה וניצחו אותה.

ומה באשר לבעלת בריתה המהימנה של אמריקה? פקיסטאן סבלה אף היא קשות. ממשלת ארצות הברית לא נרתעה מלתמוך בדיקטטורים צבאיים שמנעו מרעיון הדמוקרטיה להכות שורשים במדינה זו. לפני שהגיע ה-CIA, היה בפקיסטאן שוק אופיום כפרי קטן. בין 1979 ל-1985 עלה מספר המכורים להרואין מאפס למיליון וחצי. אפילו לפני 11 בספטמבר, חיו שלושה מיליון פליטים אפגנים במחנות אוהלים לאורך הגבול. כלכלת פקיסטאן מתפוררת. אלימות כיתתית, תוכניות ההתאמה המבנית לגלובליזציה וברוני הסמים קורעים את הארץ לגזרים. המרכזים ובתי הספר להכשרת טרוריסטים, שהוקמו כדי להילחם בסובייטים והיו זרועים לאורכה ולרוחבה של המדינה כשיני הדרקון המיתולוגי, הולידו פונדמנטליסטים שנהנו מפופולריות עצומה בתוך פקיסטאן עצמה. לטליבאן — שממשלת פקיסטאן תמכה בו, מימנה וציידה אותו במשך שנים — יש בעלי ברית חומריים ואסטרטגיים בקרב המפלגות הפקיסטאניות.

עכשיו ממשלת ארצות הברית מבקשת (מבקשת?) מפקיסטאן לחנוק את חיית המחמד שטיפחה כמו ידיה בחצרה האחורית במשך

שנים כה רבות. הנשיא מושארף, שהתחייב לתמוך בארצות הברית, עשוי בהחלט לגלות שהוא ניצב בפני משהו שדומה למלחמת אזרחים.

הודו נמצאת עד כה, למזלה, מחוץ למשחק הגדול, בחלקו בשל מיקומה הגיאוגרפי ובחלקו בשל חזונו של מנהיגיה הקודמים. אילו נגררה למשחק, יותר מסביר להניח כי הדמוקרטיה שלנו, עלובה ככל שתהיה, לא היתה שורדת. היום, בשעה שאחדים מאתנו צופים בכך באימה, ממשלת הודו מתחננת במרץ ומפצירה בארצות הברית שתקים את בסיסה בהודו במקום בפקיסטאן. כמי שצפתה מקרוב בגורלה העלוב של פקיסטאן, משונה, אם לא בלתי מתקבל על הדעת, שהודו רוצה בכך. כל מדינת עולם שלישי בעלת כלכלה שברירית ובסיס חברתי מורכב אמורה כבר לדעת כי מי שמזמין אליו מעצמת-על כמו אמריקה (בין שהיא אומרת שבכוונתה להישאר שם ובין שהיא אומרת שהיא רק עוברת שם) כמוהו כמי שמייחל שלִבְנָה תיפול על ראשו.

"מבצע חירות נצח" יוצא לכאורה להילחם על אורח החיים האמריקני, וסופו, כנראה, שהוא יערער אותו כליל. הוא יוליד עוד כעס ועוד טרור ברחבי העולם כולו. מבחינת האנשים הפשוטים באמריקה, תהיה משמעותו חיים באווירה של אי־ודאות מבחילה: האם ילדי יהיה בטוח בבית הספר? האם יהיה גז עצבים ברכבת התחתית? האם תיפול פצצה באולם הקולנוע? האם אהובי יחזור הביתה הלילה? יש התרעות על לוחמה ביולוגית אפשרית — אבעבועות שחורות, דֵּבֶר, אנתרקס — המטען הקטלני של מטוס ריסוס תמים. מוות טיפין-טיפין עלול להתברר כגרוע יותר מהשמדה בבת אחת בידי פצצת אטום.

ממשלת ארצות הברית, וללא ספק גם ממשלות אחרות ברחבי העולם, ינצלו את אוירת המלחמה כעילה לצמצום החירויות האזרחיות, לביטול חופש הדיבור, לפיטורי עובדים, להטרדת מיעוטים אתניים ודתיים, לקיצוץ בהוצאות הציבוריות ולהפניית כמויות עצומות של כספים לתעשיות הביטחוניות. לשם מה? הנשיא בוש אינו יכול "לשחרר את העולם מן הרשעים" ממש כשם שאינו יכול למלא אותו בקדושים. העובדה שממשלת ארצות הברית משתעשעת בכלל ברעיון שתוכל לשרש את הטרור באמצעות עוד אלימות ועוד דיכוי היא מגוחכת. הטרור הוא התסמין, לא המחלה. לטרור אין מולדת. הוא על־לאומי, מפעל גלובלי ממש כמו קוקה קולה, פפסי קולה או ניִיק. למראה האות הראשון לצרה, יכולים הטרוריסטים לעבור למקום אחר ולהעתיק את "מפעליהם" ממדינה למדינה, עד שיימצאו מקום טוב יותר. ממש כמו תאגידים רב־לאומיים.

הטרור כתופעה עשוי להישאר כאן לנצח. אבל אם רוצים לרסן אותו, הדבר הראשון שעל אמריקה לעשות הוא לפחות להכיר בהיותה חלק מכדור הארץ כמו ארצות אחרות, כמו בני אדם אחרים, שגם אם אין הם מופיעים בטלוויזיה, הם אוהבים וכואבים ויש להם סיפורים ושירים ומכאובים, ולמען השם – זכויות. תחת זאת, כאשר נשאל דונלד רמספלד, שר ההגנה האמריקני, מה יהיה בעיניו בבחינת ניצחון במלחמתה החדשה של אמריקה, הוא אמר שאם יעלה בידו לשכנע את העולם שחייבים להתיר לאמריקנים להמשיך לקיים את אורח חייהם, הוא יראה בכך ניצחון.

ההתקפות של 11 בספטמבר היו כרטיס ביקור מפלצתי, שהותיר אחריו עולם שהשתבש עד אימה. ייתכן שכן לאדן הוא שכתב את המסר (מי יודע?) והעבירו באמצעות שליחיו, אבל בהחלט ייתכן שחתמו עליו רוחות הרפאים של קורבנות המלחמות הקודמות של אמריקה. המיליונים שנהרגו בקוריאה, בווייטנאם ובקמבודיה, 17,500 ההרוגים בפלישה הישראלית ללבנון ב-1982 – בגיבוי ארצות הברית, 200,000 העיראקים שנהרגו במבצע "סופה במדבר", אלפי הפלסטינים שמתו במאבק נגד הכיבוש הישראלי בגדה המערבית; והמיליונים שמתו ביוגוסלביה, בסומליה, בהאיטי, בצ'ילה, בניקרגואה, באל סלבדור, ברפובליקה הדומיניקנית ובפנמה בידי כל הטרוריסטים, הרודנים ורוצחי העמים שהממשלה האמריקנית העניקה להם תמיכה, אימנה, מימנה וציידה אותם בנשק. וזוהי רשימה חלקית בלבד.

לגבי ארץ המעורבת בכל כך הרבה מלחמות וסכסוכים, העם האמריקני הוא בר־מזל בצורה בלתי רגילה. ההתקפות של 11 בספטמבר היו הפעם השנייה בלבד שאמריקה הותקפה על אדמתה זה למעלה ממאה שנים. הפעם הראשונה היתה בפרל הרבור. הדרך לפעולת התגמול על ההתקפה הזו היתה ארוכה, אבל בסופה היו הירושימה ונגאסקי. הפעם, העולם ממתין בנשימה עצורה לזוועות העתידות לבוא.

מישהו אמר לא מזמן כי אלמלא היה בן לאדן קיים, היתה אמריקה צריכה להמציא אותו. ובמובן מסוים, אמריקה אכן המציאה אותו. הוא היה בין המוג'הדין שעברו לאפגניסטאן ב-1979 כאשר ה-CIA החל את פעולותיו שם. ייחודו של בן לאדן טמון בכך שהוא יצירו של ה-CIA ומבוקש על ידי ה-FBI. בתוך שבועיים הוא התקדם ממעמד של חשוד למעמד של חשוד עיקרי ואז, למרות העדר ראיות ממשיות כלשהן, עלה לראש מצעד הלהיטים בתור "מבוקש חי או מת".

מכל הבחינות יהיה זה בלתי אפשרי להמציא עדות (מן הסוג

שיעמוד במבחן של בית משפט) שתקשור את בן לאדן להתקפות 11 בספטמבר. עד כה נראה כי העדות המפלילה ביותר נגדו היא העובדה שהוא לא גינה את ההתקפות.

מכל הידוע על מיקומו של בן לאדן ועל תנאי החיים שבהם הוא פועל, ייתכן בהחלט שהוא לא תכנן וביצע אישית את ההתקפות, אלא שימש להן מקור השראה, בדמותו של "יושב ראש חברת אחזקות". תגובת הטליבאן לדרישות האמריקנים להסגיר את בן לאדן היתה סבירה באופן מפתיע: הציגו את ההוכחה, ואז נמסור אותו לידכם. הנשיא בוש הגיב ואמר שהדרישה "איננה עומדת למשא ומתן".

(ואם כבר בהסגרתם של יושבי ראש עסקין – האם יכולה הודו להגיש בקשה צדדית לארצות הברית שתסגיר את וורן אנדרסון? הוא היה היושב ראש של Union Carbide, החברה שאחראית לדליפת הגז בבופל, דליפה שהרגה 16,000 איש ב-1984. ליקטנו את ההוכחות הנחוצות. הן מתווקות כולן. אנחנו יכולים לקבל אותו, בבקשה?)

אבל מיהו בעצם אוסמה בן לאדן? הרשו לי לנסח זאת מחדש. מהו אוסמה בן לאדן? הוא סודה המשפחתי של ארצות הברית. הוא סודו האפל של הנשיא האמריקני. אחיו התאום הפראי של כל מה שמתיימר להיות יפה ומתורבת. הוא נברא מצלעו של עולם שהוחרב בידי מדיניות החוץ האמריקנית: בדיפלומטיה ספינות התותחים שלה, במחסני הנשק הגרעיניים שלה, במדיניותה הוולגרית המוצהרת של "שליטה בכל טווח הקשת", בזלזול מקפא הדם בחייהם של לא אמריקנים, בהתערבויות הצבאיות הברבריות, בתמיכתה במשטרים רודניים ודיקטטוריים, בסדר היום הכלכלי חסר הרחמים שלה, שכרסם בכלכלותיהן של מדינות עניות כמו ענת ארבה. התאגידים הרב-לאומיים החמסניים של אמריקה משתלטים על האוויר שאנחנו נושמים, על האדמה שעליה אנחנו עומדים, על המים שאנחנו שותים, על המחשבות שאנחנו חושבים. עתה, משהסוד המשפחתי נתגלה, מתעמעמים האחים התאומים, מתגלגלים זה בזה ונעשים בהדרגה בני חלוף. התותחים, הפצצות, הכסף והסמים שלהם מסתובבים בסיבוב מחזורי זה זמן מה (טילי הסטינגר שיקדמו את פני המסוקים האמריקניים סופקו על ידי ה-CIA. ההרואין שבו משתמשים המכורים לסמים באמריקה מגיע מאפגניסטאן. ממשל בוש העניק לא מכבר לאפגניסטאן 43 מיליון דולר ל"מלחמה בסמים"....).

עכשיו החלו בוש ובן לאדן שואלים זה את הרטוריקה של זה. כל אחד מהם מתייחס לזולתו כאל "ראש הנחש". שניהם מזכירים את

האלוהים ועושים שימוש חופשי במטבעות הלשון של מלחמת גוג ומגוג. שניהם עסוקים בפשעים פוליטיים חד-משמעיים. שניהם חמושים בצורה מסוכנת — האחד במחסן הנשק הגרעיני של החזק להחריד, האחר בכוח ההרסני הלוהט של חסר הישע לחלוטין. כדור האש ומכוש הקרח. האלה והגרזן. וחשוב לזכור כי איש מהם איננו חלופה מתקבלת על הדעת למשנהו.

האולטימטום שהציג בוש לאנשי העולם — "אם אינכם אתנו, אתם נגדנו" — הוא דוגמה ליוהרה יומרנית. זו איננה בחירה שאנשים רוצים, צריכים או אמורים לבחור.

